

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33724
Nom	Filosofia de l'educació
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1307 - Grau de Pedagogia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	2	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1307 - Grau de Pedagogia	73 - Fonaments Teòrics i Epistemològics de la Educació I	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
GOZALVEZ PEREZ, VICENT EULOGI	335 - Teoria de l'Educació

RESUM

La filosofia de l'educació tracta de justificar el saber pràctic de l'educació i servir com a instrument per a orientar la pràctica educativa. Al mateix temps conjuga la racionalitat teòrica i la pràctica, per a oferir una perspectiva integradora i relacional que afronte els nous reptes socials i Aixa poder donar respostes educatives als mateixos.

En la matèria s'examinen, des d'una racionalitat pedagògica i pràctica, els principals continguts epistemològics, antropològics i teleològics de l'educació. Es destaquen temes rellevants de l'actualitat, com la llibertat i la comunicació, trets que defineixen a l'ésser humà, i temes com els drets humans, l'ètica professional dels educadors, l'educació ciutadana i la participació activa en la societat. Els temes s'enfoquen des d'una perspectiva teòric-pràctica per a provocar l'anàlisi, la reflexió crítica i l'acció de l'alumnat amb l'objecte d'entrenar-los perquè en un futur siguin capaços de seleccionar, analitzar, criticar i actuar en relació amb els problemes que li sorgisquen en l'exercici futur de la seua professió com a pedagogs i pedagogues.

Els continguts d'aquesta assignatura complementen, des de la reflexió i les propostes integrals d'acció, aquells altres que s'ocupen de l'estudi dels coneixements, així com dels procediments, habilitats i destreses educatives, estudiats en altres assignatures.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Com a requisit o recomanació prèvia se suggereix el domini de l'expressió oral i escrita, la capacitat per a redactar amb precisió i rigor idees complexes i la capacitat de pensament crític i abstracte, en aquest cas al voltant dels fenòmens educatius.

COMPETÈNCIES

1307 - Grau de Pedagogia

- Que els estudiants siguen capaços d'analitzar i sintetitzar.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat de resoldre problemes i prendre decisions.
- Que els estudiants desenrotllen una capacitat crítica i autocrítica.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a desenrotllar, promoure i dinamitzar habilitats de comunicació interpersonal.
- Que els estudiants adquirisquen el compromís ètic actiu amb els drets humans i amb la sostenibilitat.
- Que els estudiants siguen capaços de desenrotllar un aprenentatge autònom al llarg de la vida.
- Que els estudiants siguen capaços de reconèixer i valorar els processos afectius.
- Que els estudiants compreguen els referents teòrics que constituïxen al ser humà com a protagonista de l'educació.
- Que els estudiants recolzen i col·laboren en activitats docents en diferents contextos socioeducatius.
- Que els estudiants desenrotllen estratègies i tècniques per a promoure la participació i l'aprenentatge al llarg de la vida.
- Que els estudiants siguen capaços d'avaluar recursos educatius i formatius.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Aplicar els principis de la filosofia de l'educació a l'anàlisi de problemes socials i educatius.
- Ser capaç d'analitzar críticament les situacions socials que atempten contra els drets humans i la llibertat i igualtat de les persones.
- Participar responsablement en la millora de la comunitat.
- Escriure correctament un informe, derivat d'un projecte de servei comunitari.
- Exposar oralment amb claredat els resultats de l'informe.
- Elaborar projectes senzills de servei a la comunitat per a aplicar els coneixements adquirits en benefici de la mateixa.
- Aprenentatge autònom.
- Capacitat per a cooperar i treballar responsablement pel bé comú.
- Capacitat per a treballar en grup i col·laborar en la resolució de conflictes socials.
- Desenvolupar habilitats per a l'argumentació i el diàleg.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Fonaments epistemològics de la pedagogia com a saber pràctic i racional

- 1.1. Els interessos de la filosofia de l'educació
- 1.2. La filosofia de l'educació i la racionalitat pedagògica
- 1.3. La filosofia de l'educació i l'acció educativa
- 1.4. Alguns problemes del sistema educatiu actual

2. Antropologia i educació: perspectiva biològica, cultural i filosòfica

- 2.1. El saber sobre la persona i la pedagogia
- 2.2. Les bases biològiques de l'educació: la llibertat estructural
- 2.3. Aproximació a la neuroeducació des d'un punt de vista filosòfic
- 2.4. Models educatius de persona

3. La llibertat: teories, límits i promoció educativa de la llibertat

- 3.1. La complexitat de l'estructura biològica humana
- 3.2. Concepte de llibertat
- 3.3. La llibertat en la història. Perspectiva ètica i pedagògica
- 3.4. La llibertat com a autonomia, clau de l'educació
- 3.5. La construcció de la llibertat com a autonomia
- 3.6. Autoritat i llibertat en educació

4. La comunicació educativa

- 4.1. Leducació com a fenomen comunicatiu
- 4.2. Educomunicació: origen i reptes actuals
- 4.3. Educació i ciutadania mediàtica
- 4.4. Recomanacions i habilitats per a una bona comunicació

5. Ètica de les professions educatives

- 5.1. Professions educatives i societat del coneixement
- 5.2. Dimensions de ètica professional
- 5.3. Les professions educatives com a servei públic: béns interns i externs
- 5.4. Principis ètics de les professions educatives

6. Leducació per a la ciutadania

- 6.1. Sentit de ciutadania
- 6.2. Dificultats per a l'exercici de la ciutadania
- 6.3. La societat civil i la participació
- 6.4. Educar per a la ciutadania: tipus de ciutadania
- 6.5. Laprenentatge de la participació en centres educatius

7. Les finalitats de l'educació

- 7.1. Les finalitats, un problema clau per al sistema educatiu. Context històric
- 7.2. La dignitat de la persona, el dret a l'educació i les seues conseqüències per a les finalitats del sistema educatiu
- 7.3. L'educació com a servei públic, les expectatives socials i les seues implicacions per a les finalitats del sistema educatiu
- 7.4. Les finalitats i les pràctiques de l'educació en una societat democràtica

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	15,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	15,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	8,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	7,00	0
Resolució de casos pràctics	5,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia a seguir combinarà, en funció del tipus d'activitat realitzada (classe teòrica, classe pràctica, tutoria) les següents modalitats de treball: exposició del professor, aprenentatge cooperatiu, exposició dels alumnes, debats, comentari de textos, activitats en grup.

Classes teòriques:

Es dedicaran a l'anàlisi, estudi i comprensió dels conceptes fonamentals inclosos en el programa de l'assignatura. Els conceptes i teories més complexos seran explicats pel professorat i en tots ells es realitzaran, en la mateixa sessió, exercicis i activitats complementàries per part dels alumnes/as per a facilitar la seua comprensió.

Classes pràctiques:

Els alumnes/as rebran materials de pràctiques amb les activitats a treballar en grup, les quals estaran en relació amb els continguts treballats i estudiats a nivell teòric. Consistiran, en l'anàlisi de casos pràctics, recerca d'informació en diferents mitjans, comentari de text, visionat i anàlisi de videos, etc. Algunes d'aquestes activitats s'exposaran i analitzaran a nivell de grup-classe.

Aprenentatge servei (Service Learning)

Es tracta d'una proposta pedagògica que es dirigeix a la recerca de fórmules concretes per a implicar a l'alumnat en la vida quotidiana de les comunitats, barris o institucions properes. A través d'aquesta proposta, s'afavoreix també la participació dels diferents agents socials de la comunitat, contribuint a la trobada de generacions i a la recerca de solucions conjuntes per a les necessitats de la comunitat. Ofereix les eines perquè l'alumnat vaja més enllà de la reflexió teòrica universitària tradicional i investigue quins són les necessitats reals existents, dissenyant programes d'acció social específics. Açò afavoreix la implicació de l'alumnat en l'anàlisi de la realitat social i la sensibilització per les necessitats detectades. Es conceptualitza dins de l'educació experiencial i es caracteritza pel següent: a) protagonisme de l'alumnat, individualment i per grups; b) atenció a una necessitat social real; c) connexió amb objectius curriculars; d) disseny del projecte de servei i i) exposició grupal en classe.

AVALUACIÓ

L'avaluació constarà de quatre parts diferenciades:

- a) Prova escrita individual en les dates que es determinen oficialment. En aquesta prova, l'estudiant haurà de contestar a una sèrie de preguntes de caràcter teòric sobre els continguts explicats en classe, les lectures realitzades, o els aspectes treballats en els casos pràctics. Aquesta prova valora el domini conceptual i tècnic de la matèria, tindrà el valor del % de la nota final que figura a la guia docent de cada professor/a
- b) Part pràctica. Es realitzarà en grup i/o individualment, i el seu valor serà del %de la nota final que figura a la guia docent de cada professor/a..
- c) Exposició per grups d'un programa de Service Learning. Es tindrà en compte l'originalitat del programa, l'exploració i detecció de necessitats reals sobre les quals es basa el servei, la claredat en el disseny del programa i en l'exposició en classe del mateix...). La realització o posada en pràctica del programa d'Aprenentatge servei és opcional, donada l'absència de reconeixement oficial d'aquesta activitat pràctica “extra-universitària” per part de la Universitat de València, i en absència per aquest motiu de cobertura legal i segur a l'alumnat que la realitza. D'aquesta manera, el mínim exigible és únicament el disseny del programa, que constarà almenys dels següents apartats:
 - 1. Presentació del programa i justificació del mateix, d'acord amb les necessitats detectades en la comunitat (barri, població, institució o organisme...).
 - 2. Exposició dels objectius del servei i dels objectius d'aprenentatge vinculat al servei.
 - 3. Mètodes o instruments per a avaluar el servei i l'aprenentatge obtingut a través del mateix.

El valor d'aquest apartat serà del % de la nota final que figura a la guia docent de cada professor/a. Les exposicions es realitzaran en l'última classe del curs.

Es considera alumnat d'opció presencial aquell que assistisca regularment a classe, com a mínim al 80% de les mateixes; si l'assistència no és regular o no s'ajusta al mínim exigít, es recomana que l'alumne/a se aculla a l'opció “no presencial”, a baix exposada.

Criteris d'avaluació

Teoria

- Domini de la terminologia específica i precisió conceptual.
- Claredat en l'exposició escrita i capacitat de síntesi.
- Exposició ordenada, sistemàtica i documentada dels continguts de la disciplina.
- Elaboració personal, crítica i fonamentada de l'aprenentatge.
- Correcció gramatical i sintàctica de l'expressió.
- Assistència a classe
- Participació activa, compromís i interès
- Qualitat dels treballs presentats: adequació als conceptes teòrics explicats, elaboració, originalitat, incorporació d'informació addicional, etc.
- Compliment dels terminis de lliurament establerts.
- Claredat de l'exposició, organització de les idees, capacitat de síntesi.
- Riquesa, originalitat i pertinència de les idees i opinions personals.

Pràctiques

Avaluació en condicions de “no presencialitat”

L'alumnat que no puga assistir regularment a classe s'haurà de posar en contacte amb els professors de l'assignatura durant les dues primeres setmanes del quadrimestre, exposant i justificant la seua opció i la seua impossibilitat de cursar l'assignatura amb normalitat. Així mateix, l'objectiu de l'entrevista amb el professorat és especificar el pla de treball alternatiu (consultar la guia docent de cada professor/a).

Nota important: Per a aprovar de l'assignatura i poder aplicar les mitjanes o percentatges dels diferents exercicis, és necessari superar o aprovar cadascun d'ells, obtenint almenys el 50% de les puntuacions assignades a cada activitat, siga teòrica o pràctica. Aquest criteri s'aplicarà tant a l'alumnat d'opció presencial com al d'opció no presencial.

REFERÈNCIES

Bàsiques

García, R., Gozávez, V., Vázquez, V. y Escámez, J. (2010): Repensando la educación. Cuestiones y debates para el siglo XXI. Valencia, Brief.

Gozávez, V. (2010): Hacia una reconstrucción de la razón pedagógica, Teoría de la Educación, 22, 2, pp. 1942.

Escámez, J. (1992): La filosofía de la educación como praxis educativa, en Varios: Filosofía de la

educación en Europa, Madrid, Dykinson, páginas 135-147.

Hoyos, G. (ed.) (2008): *Filosofía de la educación*. Madrid, Trotta.

Naval, C; Altarejos, F. (2000), *Filosofía de la educación*, Pamplona, Eunsa.

Reboul, O. (1999), *Los valores de la educación*, Barcelona, Idea Books.

Reboul, O. (2008), *Filosofía de la educación*, Barcelona, DaVinci.

Varios, (1998), *Filosofía de la educación, hoy (temas)*, Madrid, Dykinson.

Varios, (1997), *Diccionario de filosofía de la educación*, Madrid, Dykinson.

Varios, (1993,1995), *Pensadores de la educación (tres tomos)*, Paris, Unesco.

Varios, (1992) *La filosofía de la educación en Europa*, Madrid, Dykinson.

Complementàries

- Bouché, H. (1998), "Concepciones del hombre y de la educación en el pensamiento del siglo XX", en Varios *Filosofía de la educación, hoy (temas)*, Madrid, Dykinson, páginas 93-114.

Escámez, J. (2002): "La educación intercultural", en Conill, J. (Coordinador): *Glosario para una educación intercultural*, Valencia, Bancaja, páginas 132-139.

Escámez, J. (2005) *El amor y la educación. Una aproximación desde Joaquín Xirau*, en Varios, *Cultivar los sentimientos. Propuestas desde la Filosofía de la Educación*, Madrid, Dykinson, páginas 63-75.

Escámez, J.; García, R; Sales, A. (2002); *Claves educativas para escuelas no conflictivas*, Barcelona, Idea Books, páginas 109-150. (Capítulos 6º y 7º).

Escámez, J.; Gil, R. (2002): *La educación de la ciudadanía*. Madrid. CCS-ICCE.

Escámez, J; García López, R. (1989), "Antropología y educación", en *Filosofía de la educación hoy (Conceptos, autores y temas)* Madrid, Dykinson, páginas 449-463.

García Amilburu, M. (1996), *Aprendiendo a ser humanos. Una antropología de la educación*, Pamplona, Eunsa.

García López, R.; Escámez, J. y Pérez Pérez, C. (2009) *La educación ética en la familia*, Bilbao, Desclee.

Gozálvez, V. (2006): *Concepto y características de la ciudadanía cosmopolita o global*. En Boni, A. y Pérez-Foguet, A., *Construir la ciudadanía global desde la universidad*, Barcelona, Intermón Oxfam ediciones.

Naval, C; Altarejos, F. (2000), *Filosofía de la educación*. Pamplona, Eunsa, páginas 163-206.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1.- Continguts

Els continguts essencials es mantenen, en qualsevol cas, ja que són els necessaris per a dominar les competències vinculades a aquesta assignatura, tot i que l'extensió i l'èmfasi poden adaptar-se a les circumstàncies de cada moment.

2.- Volum de Treball i planificació temporal de la docència

El volum de treball requerit per superar aquesta assignatura es manté, procurant adaptar els procediments i activitats amb aquesta finalitat.

3.- Metodologia docent

En aquesta assignatura la docència combina la presencialitat amb la no presencialitat, síncrona o asíncrona. El nivell de presencialitat s'adaptarà a les condicions sociosanitàries de cada moment i a les condicions específiques de l'assignatura. Serà un model híbrid, de manera que les classes s'impartiran amb la presencialitat que sigui possible i la resta es realitzaran de forma no presencial. En qualsevol cas, aquest model híbrid ha de ser necessàriament flexible per a poder adaptar-se a les circumstàncies.

En la docència no presencial es prioritzaran les modalitats síncrones, que afavoreixen la interacció directa amb els estudiants

4.- Avaluació

Es potenciaran les activitats d'avaluació contínua que, d'altra banda, poden combinar-se amb l'exigència de superar activitats concretes, incloent una avaluació final global. A la guia d'aula s'especificaran els detalls de l'procés, atenent a les circumstàncies.

Es garanteix a l'estudiantat que, de ser necessari, s'adaptarà la modalitat d'impartició de la docència (en línia, híbrida o presencial), així com la modalitat de l'avaluació, a les exigències sanitàries formulades per les autoritats competents. Mantenint els paràmetres habituals d'avaluació prevists en les guies i sense que això supose una càrrega addicional en el treball de l'alumnat.